

בגמ': זימנין דבהדי דעויר ל"י נפקא ל"י נשמת'.

בגמ' שבת (פ"ח ע"א) איתא דבשעת מתן תורה כפה הקב"ה עליהם הר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלין את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם.

וקשה הלשון "שם" תהא קבורתכם, דהול"ל "כאן" תהא קבורתכם.

ותירין האדמו"ר מאוסטרווצא זצ"ל על פי מש"כ תוס' שם שבני ישראל הוצרכו כפי' מצד תורה שבעל פה, דאילו לתורה שבכתב אמרו נעשה ונשמע וקיבלו ברצון.

והנה לפי פשטות הפסוק "עין תחת עין", צריך להוציא עינו של המזיק תמורת מה שהוציא עינו של הניזק, אלא מצד תורה שבעל פה ידעינן שמשלם כסף כדקאמר הכא זימנין בהדי דעויר ל"י נפקא ל"י נשמת'.

וזהו מ"ש "שם" תהא קבורתכם, שע"י תורה בכתב, אם מפרש המקרא כפשוטו בלי ביאורם של חז"ל, תהא קבורתכם, שיכול למות ע"י שיוציאו לו את עינו.

(אור תורה בקונטרס משמרות כהונה).

★★

בגמ': כי היכי דלאהאי הוי ליה צערא ליהאי נמי אית ליה צערא.

וכן קאמר ר"פ משמיה דרבא מהא דחייב לשלם ריפוי. לכא' צ"ב דהא חיובי ריפוי וצער הוו חיובי ממון, ומהיכי תיתי שיפטר מחיוב ממון ע"י שמוציאין את עינו ומצטער וגם הוא נצרך לריפוי.

ואפ"ל עפ"י מש"כ הגר"ח מבריסק (ברמב"ם הל' טוען ונטען) דתשלומי חבלות אינם באים לתשלום על מה שהפסידו, אלא דהתורה חייבתו כעין כופר בשיווי הנזק (וע' במכתב הגרי"ז בסוף ספרו). והוכיח כן מחיובי צער ובושת שאין בהם הפסד ממון כלל, וכן מחיוב שבת שאינו אלא גרמא. ולפי דבריו מתבאר היטב המאן דאמר בסמוך דשיימינן עינו דמזיק ולא עינו דניזק. ולפי"ז בודאי אם היינו מפרשים עין תחת עין ממש, והמזיק עצמו הצטער והוצרך לריפוי, בודאי אין מקום לתשלומי צער וריפוי, שהרי ע"כ לא חייבתו תורה לשלם הפסדו דניזק, אלא דהתורה שמה עליו כעין כופר, וכמו שעינו

משה, אין מחלוקת בהם בשום פנים, שהרי מאז ועד עתה לא מצאנו מחלוקת נפלה בזמן מן הזמנים, מימות משה ועד רב אשי, בין החכמים, כדי שיאמר אחד, המוציא עין חבירו יוציאו את עינו, שנאמר עין בעין, ויאמר השני, אינו אלא כופר בלבד שחייב לתת. ולא מצאנו גם כן מחלוקת כמה שאמר הכתוב (ויקרא כג, מ), פרי עץ הדר, כדי שיאמר אחד שהוא אתרוג, ויאמר אחד שהוא חבושים, או רמונים, או זולתו. ולא מצאנו גם כן מחלוקת בעץ עבות, שהוא הדס. ולא מצאנו מחלוקת בדברי הכתוב (דברים כה, יב), וקצותה את כפה, שהוא כופר. ולא כמה שאמר הכתוב (ויקרא כא, ט), ובת איש כהן כי תחל לזנות וגו' באש תשרף, שזו הגזירה אין לנו לגזור אותה אלא אם תהיה אשת איש, על כל פנים. וכן גזירת הכתוב בנערה אשר לא נמצאו לה בתולים שייסקלוה, לא שמענו חולק בה, ממש ועד עתה, על מי שאמר שזהו לא יהיה אלא אם היתה אשת איש, והעידו עדים עליה שאחר הקידושים זינתה בעדים והתראה'.

★★

בגמ': רבי שמעון בן יוחי אומר עין תחת עין ממון.

בספר תוספת ברכה (פר' אמור) הקשה דלכאורה הפסוק (ויקרא כד, יט), 'ואיש כי יתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו' סותר הדין דעין תחת עין - ממון.

אמנם מצינו שגם בלשון זה לא יתפרש כמו שהוא ממש בשופטים בעת שגזלו משמשון אשתו, ועבור זה שרף תבואתם ואמר (שם טו, יא), 'כאשר עשו לי כן עשיתי להם', וכן בזכריה (א, ה) 'כאשר זמם ה' לעשות לנו כדרכינו וכמעללינו כן עשה אתנו', ודרכי אדם ומעשי ה' אין מקבילים זה לזה.

בספר ארץ חמדה מהמלבי"ם מפרש שכן יעשה לו, אין הכוונה לנזק גשמי אלא לנזק רוחני, דאיתא בספרים קדושים כי לכל דבר גשמי יש אבר רוחני, רוצה לומר עין רוחני להשיג בו דבר רוחני וכן אוזן רוחני, ולכן בעל מום פסול לעבודה כי נפגם אותו אבר רוחני ולא יוכל לקבל השראת השכינה באותו אבר, וכשיכה עין עמיתו אף שמשלם רק דמי עינו, אבל כן יעשה לו דאותו אבר נאבד מן המכה ברוחניות כמו שעשה לחבירו.

★★